

Megalakult a csatolt területek ellenzéki blokkja

Jorgát a király küldte Erdélybe

Az Uj Kelet tudósítójától

Hirt adott arról az Uj Kelet, hogy az ellenzéki pártvezetők tanácskozásai alkalmával az ellenzéki nagy blokk megalakításával kapcsolatban a csatolt területek ellenzéki csoportjainak külön blokkjának terve is felmerült. A tervet annakidején Jancu Flondor lovag, a bukovinai ellenzék vezére vetette fel és rokonszenven fogadták az erdélyi és beszarábiai politikusok is. A blokk megalakítását elvben el is határozták, de annak konkrét megvalósítását elhanyagolták. Előbb ugyanis létre szarták hozni az összes ellenzéki pártok koalícióját, hogy az új területek ellenzéki erőt ennek keretében egyesítsék. Jorga Miklós ismert állásfoglalása azóta egyelőre felborította ezeket a terveket és úgy tudják, hogy az egész ellenzéki tömörítéséről már szó sem lehet.

Az új helyzetben most újból előtérbe került a csatolt területek ellenzéki mozgalma,

amelynek sikere előtt komoly akadályok nem állnak. A megindult tárgyalásokon Flondor lovag és Popovics Dorin volt bukovinai minisztereken kívül részt vesznek Halipa, Pelivan és Cibán beszarábiai politikusok, valamint az erdélyi nemzeti párt megbízottai is.

Az alakulás célja: a legkíméletlenebb harc a liberálisok ellen, támogatni minden olyan akciót, amely a kormány megdöntésére irányul és ezért azok a politikusok, akik a csatolt területek blokkjában részt vesznek, szakítani mindazokkal a politikai berátókkal, akikhez a háború előtti nemzeti küzdelem idején fűztek erős szálakat, ha ezek ma a kormányt támogatják. Az előkészítés munkája rögtön megindul és remélik, hogy szeptemberre már létre is jön a csatolt területek ellenzéki blokkja. Szeptemberben országsszerte gyűléseket rendeznek Erdélyben, Bukovinában és Beszarábiában és

szeptember tizenötödikén nagy demonstratív kongresszusokat rendeznek egy napon Kolozsváron, Csernovitzban és Kisenevben.

Ezután a vidék nagyobb városában folytatják a propandát a parlament

megnyitására. A gyűlések szónokai többek között a következőkről fognak beszélni: Az abszolutisztikus kormányzat, a csatolt területek csatlódása az egységesítésbe velet reményeikben, a választások által meghamisított népakarat stb., stb. Az akcióba levonják a régi pártok vezetőit is, akik erre hajlandók. Vajda Sándor ezirányban már érintkezésbe is lépett a pártok vezetőivel, akik természetesen a legmesszebbmenő támogatást ígérik.

A demokrata blokk körében természetesen ezt az újabb megmozdulást is ellenzenvenvel kísérik és a regionalizmus további kiépítéséről beszélnek. A „Lupta“ és az „Epoca“, Jorgák lapja beavatott helyről tudni véli, hogy az uralkodó sultánsan eltilti a csatolt területek külön szervezkedését és megbizta Jorgát, hogy vezesse ezt az akciót is parancsra.

Jorga Erdélybe is a király egyenes kívánságára jött.

hogy ellensúlyozza a nemzeti párt akcióját és kövessen el mindent személyes összeköttetés útján a csatolt területekkel, hogy Maniusk elhatározását megváltoztassa.

A demokrata törekvése odairányul, hogy a nemzeti pártot a demokrata párttal való fúzióba, vagy legalább is szoros koalícióba vonják össze a parasztpárt teljes kizárásával. A demokrata lapok azonban maguk is bevallják, hogy erre aligha van kilátás, miután Maniu és Vajda már régebben lefektették magukat a parasztpárt mellett és nem tartanak életerősnek semilyen alakulást, melybe a parasztpárt hatalmas tömegei nem vesznek részt. Jorgák atól az a zárkózott el, hogy a parasztpárt mérsékelt elemeivel együtt haladjanak és több hírlapi cikkben hangsúlyozták, hogy Stere és Lupu nélkül létrejönne az együttműködés. Stere és Lupu helyzete a parasztpártban azonban sokkal erősebb, sem hogy ennek a kombinációnak komolytágot lehetne tulajdonítani.

Tiltakoznak a hitközségek a kolozsvári rabbitétel ellen

Nagyvárad, Nagybánya és Naszód állásfoglalása

Az Uj Kelet tudósítójától

A hirhét besz din ítélet ellen, mint azt az Uj Kelet már megírta, a kolozsvári hitközség előjárósága Erdély hitközségei véleményét kérte ki. A hitközségek fölháborodott hangulatát legjobban jellemzi a hitközséghez érkezett néhány átirat, amelyek közül elsőnek a várad hitközségnek a beszercei irodához intézett alábbi levelét közöljük:

260/1922. Tekintetes Ort. Izr. Központi Iroda, Beszerce.

A nagyvárad ortodox zsidó hitközség súlyos szerencsétlenségnek tartja a cluji ítéletet nemcsak a cluji ort. hitközségre, hanem az egész ortodoxiára nézve. Hitközségünk nem foglalkozhatik az ítélettel, de figyelmébe ajánlja a beszercei központi iroda elnökének azt a Nagyváradon tett kijelentését, hogy az ortodoxia a zsidó világpolitikai pártokon felül áll és arra az ígéretre, hogy a Désen szerkesztett alapszabályok sokat vitatott hatodik pontja magyarázatul bevéteti, hogy ily zsidó világpolitikai mozgalmak, az azokban való részvétel szakadás okául nem szolgálhat, de figyelmébe ajánlja a beszercei iroda 168/1922 számú átiratát is, mely a következőképpen hangzik: „Hivatkozással b. megkete-

sésére igazolom, hogy a Désen legutóbb megtartott intézőbizottsági gyűlésen szabójott az Aguda-propaganda előmozdítása, mely alkalommal a konferencia arra az álláspontra helyezkedett, hogy a központi iroda, valamint ennek a szervei pártokon felül állanak. Kiváló tisztelettel: Krausz Mór.

Mint hogy minden községben vannak cionisták, misrachisták és vannak némely helyen agudisták is, akik ellen egyes körök ép úgy harcot kívánnak, mint a másik két frakció ellen, ezen pszak következményei kiszámíthatatlanok. Kéri a nagyvárad ort. hitközség a központi iroda nagyvárú elnökét, haszon oda teljes tehetségével és tekintélyével, hogy Clujon a békés megegyezés létrejöttén és így a végleges szakadás megakadályoztassék.

Abban az esetben, ha aggodalom és népnépség, ugyszintén ortodox szervezetünkért való súlyos gondunk parancsolta ezen kérelmünk meghallgatásra nem találja, amit képviselni sem merünk, hitközségünk fentartja magának a teljes cselekvési szabadságát, egybkként pedig a Mindenhatóra bizza ezen szerencsétlenség okozói feletti bíráskodást.

A nagyvárad ortodox iroda hitközségének, 1922 július 9 én Nagyváradon tartott közgyűléséből.

Oradea-Mare, 1922 július 10.

Tisztelettel

Nussbaum Samuel s. k., hitközs. eln.

A nagybányai ortodox hitközség átirata így szól: Baia-Mare, 1922 július 13. 116/1922. szám.

A kolozsvári ortodox izraelita hitközség tekintetes előjáróságának, Cluj.

Mély tisztelettel beküldjük önöknek az e hó tizedikén megtartott hitközségi közgyűlés jegyzőkönyvi kivonatát, válaszképpen az önk átiratára.

A baia-marei ortodox izraelita hitközség előjárósága kijelenti, hogy nem foglal állást a cluji ortodox zsidó hitközség peres ügyében a szefard frakció által hozott pszak dichez. A baia-marei ortodox zsidó hitközség azonban szent kötelességének tartja kijelenteni, hogy az olyan hitközség, amelynek intézményei és egész berendezkedése változatlanul hagyományos zsidó szellemben, a Sulchan Aruch által előírt alapon vezetetik, ahol tehát meg van annak a lehetősége, hogy a zsidó közélet a maga érintetlenségében biztosított, tehát teljes jogu ortodox zsidó hitközségnek kell tekinteni. Az ilyen hitközségeknek egységesnek kell maradnia és ebből sem egy ortodox, sem egy szefard kultusz hitközség ki nem válhatik. Az ilyen hitközségek szíjjelfoglalása legnagyobb mértékben kárhózasos.

Menachem Juda Rosenthal elnök

A nas.ódi hitközség átiratában többek között a következőket mondja: „Az olyan hitközségben való szakadás, mint a kolozsvári, amely a szó igaz értelmében szent ügylekezetnek tekintendő, amely a Sulchan Aruch alapján áll, amely összehasonlíthatatlannul áll az egész ország egészben egy hitközség, ahol felemelő módon gyarorolják a jótékonyt és ahol Tórást tanulnak, a legnagyobb veszedelmeket rejti magában. Ítéletben kimondani, hogy a szakadás jogos, valószággal katasztrófaus jelentőséget ad a dolgoknak és csak arra alkalmas, hogy országgrésznünk legtöbb hitközségét a partviszályok romlásába vigye. Különcsen tiltakozunk az indokolás ellen, amely azt mondja, hogy a kiválás azért megengedett, sőt kívánatos, mert zsidó nemzeti alapon álló cionisták vannak a hitközség előjáróságában. Hiszen a legtöbb község ma már cionista és ha az ítéletet általánosítanók, akkor első sorban a besz ercei rabbinak és a hitközség alkalmazottainak kellene kilépniök a hitközségből.

Nyári kirándulásra mentek a Tarbut cserkészei. A kolozsvári Tarbut-iskolák növendékeiből alakult zsidó sómérosapatok Schwartz Miksa parancsnok és dr. Fürst Oszkár gimnáziumi tanár vezetése alatt vasárnap nyári táborozásra indultak. Aradi tudósítónk most azt jelenti, hogy a Tarbut-centurio hetven cserkészt Aradon ünnepélyes fogadtásban részesítették. Az állomáson az aradi zsidóság előkölségei, Ispravnic Sever, aradi cserkészaparancsnok és Herzog Sándor, az aradi Tarbut centurio vezetője üdvözölte. A csapat katonás sorrendben a zsidó iskolába vonult, majd megtekintette a kulturpalotát és a város egyéb nevezetességeit. Délután a csapat tagjai hangversenyt rendeztek. Két óra-akor a cserkészek kúrtszó mellett ki vonultak a pályaudvarhoz és a délutáni vonattal Temesvárra utaztak. Kedden reggel a csapat tizennégy aradi cserkészel együtt Karánsebesre utazott, ahol a városi melletti erdőben létesített cserkésztáborban három hetet fog eltölteni. A sátorlábokban minden munkát a sómérok végeznek. A cserkészesapatnak külön orvosa van, Havas Rezső, aki a táborozás ideje alatt az egészségügyi szolgálatra oktatja ki a sómérokat.

Kolozsvár nem kap földgázkoncessziót

A liberálisok használják ki a sármási forrásokat. Felépítik az új városházat. Nem lesz zsir a télen

Az Uj Kelet tudósítójától

Tavasszal sokat hallottuk meg arról Kolozsvár városi tanácsa az ő nagyvárú városfejlesztési terveivel Földgáz, építkezés, villamos-vasút, minden lesz itt nemcsakára, moddták, de ezek a szóp ígéretek nemcsak, hogy megvalósíthatatlanok maradtak, hanem teljesen feledésbe merültek. A városi tanács hetekkel ezelőtt többször leintatatta megbízottait Bukarestbe a földgázkoncesszió ügyében, de a tárgyalások eredményéről csak sommitmondó hírek szivárogtak ki. Most szután kiderült, hogy az erdélyi városok által indított akciót a liberálisok házikelésébe vitték, mert rájöttek, hogy a földgáz nekik is kitünő üzletet jelent.

Munkatársunk hosszabb beszélgetést folytatott dr. Hosszu Vazul főjegyzővel, Kolozsvár helyettes polgármesterével, aki a földgázkoncesszióról a következőket mondotta:

— A közigazgatási hatóságokat teljesen kiképosolták a földgáz-üggyel. A liberálisok külön megállapodást kötöttek a Deutsche Bankkal a sármási földgázmezőkre. Az új szerződés részleteit nem ismertük, de annyit tudunk, hogy Kolozsvár és a többi városok is csak mint fogyasztók jönn-k tekintésbe. Amikor legutóbb Bakrestben jártunk, Bratianu Vintila pénzügyminiszter kijelentette, hogy nem helyezkedhatik a jogfolytonosság alapjára a így nem ismeri el Kolozsvár 1916-beli koncesszióját, amelyről ugyis lemondott 1918-ban, amikor a magyar kormány eladta a sármási gázmezőket a Deutsche Banknak. A földgáz bevezetését, amelyet a Banca Romana-sa finanszíroz, állítólag ősszel kezd meg.

— Ha a város kapta volna meg a koncessziót, ezáltal a lakásügyet is felleadhatta volna. A pótdókat teljesen a földgázra háritották volna el, amit a község meg sem érzett volna. Csak husz baival lett volna drágább egy köbméter gáz, amely még így is harminc száztálkkal olcsóbb lenne a jelenlegi fűtési és világítási cikkekkel. Ez a lényegtelen felár viszont milliókat jövedelmezne a városnak, amely azt a pénzt építkezésbe fordíthatná. Ezzel most kitünő alkalom lenne, mert egy francia pénzesport tízmillió frankos kölcsönt ajánlott fel Kolozsvárnak husz évi törlesztésre.

A magánépítkezések most szápen megindultak és hetenként átlag négyszáz ezer téglát építenek be és hogy fokozzuk az építkezési kedvet, a város nagy fűrészelépet akar berendezni, amely olcsó épületet fog előállítani a város erdeiben. De a lakásproblémát ez sem oldhatja meg. A városnak pedig nincs pénze. Legfajbb arról lehet szó, hogy két éven belül felépítjük az új városházat a mai főposta helyén, ha a postaigazgatóság elfogadja a neki felszámolt Báhori-utosi telket, ahol most a favágótelep van. Minden más terv megvalósítását évekkal el kellett halasztanunk.

Hosszu helyettespolgármester elmondotta még, hogy Kolozsvárt zsir- és hushány fenyegeti, mert az export-állatokból a városnak kiunt mennyiség alig néhány hétre biztosítja az örüri szükségletet. A katasztrófaús ár emelkedést és azt, hogy télen nem is lesz kapható hus és zsir, csak úgy lehetne elkerülni, ha az állatkoztangent nem kellene most átadni a fogyasztásnak, hanem kibizálnák. De ez lehetetlen, egyfelől mert a városnak nincs hialaldja, másfelől a fogyasztás máris nagyobb, mint a forgalomba hozott zsir- és hasmennyiség. A városi tanács ez ügyben is sürgős intézkedést kért a kormánytól.

Mindenemü bádagos és vízvezeték szerelő munkákat legolcsóban ugyhelyben, mint vidéken vállal 1298

Frisch Samu

Cluj, Cal. Motilor (v. Monostori-u.) 143.

A bo

Egy német

— Ön a dšvid tölem egy nagy a Nansen-féle éh 15ja. Ajánlom ma borulva — hogy A vasutak a fer. sebb fészket.

Tudtam jól, h terjeszti leginká mit tehettem? N várai valamelyik tömörítését kütöből sektől pedig ne magamnak. A j magam, amely káni koler.-spid is, amikor a bol titeses tifuszjara tartózkodtam. N ellen való meg Eijöttem Kiev a lengyel szöve Két ujjabb kit beszétek a köv leteg tüzőköt beletag sícsen miszáló egyik a betegségeben hagytam a vár ember nem éit

A tifusz m és amikor Cha mondották, hog Februárban sz romszázan, a ótszázann hull kezdetén volt. így száguld to területe, akty alatt elpusztu

Elsőg! A velünk. Azt b és Auszriába ben megisme it járt, tu van, ahhoz k met éhség je kor sikt fog zserül, ha lá vákat, am azóját mag koppan a s láttára és k utára. Es lá ben keresgé

A keny területen st készült. Kr magból. Ez réssei. Der emberek es ha hozzáju egy család szétosztott nyeret. Mi réjt vágott bedagasztó mrszákát

Az éh gon, mint tar-l m amely se földeten hiányzik a szalma ták, vegi kenyérbé dennek a kutyák és egere fogott a az az es rencsétl lanul a dáva. tunk ut darabot a karjá Ezu stádium telen f után a olyan talp. A

A borzas pos ez eszik, tnt, hogy valah

Péntek, 1922. július 21

A borzalom országában

Egy német újságíró szomorú tapasztalatai az ukrainai éhségmérzökröl

— Az Uj Kelet tudósítójától —

— On a délvídkre utazik, — kérdi tőlem egy nagyheju szöke norvég, a Nansen-féle éhség-bizottság vezetője. Ajánlom magának, — szökt elborulva — hogy ne vonattal utazzon. A vasutak s ferö és legveszedelmesebb fészkei.

Tudtam jól, hogy a vasuti kocsit terjeszti leginkább a járványt, de mit tehettem? Nem volt időm bemenni valamelyik segélybizottság főtámaszát, a népbizottságtól pedig nem kérhettem autót magamnak. A jöszerekesre biztam magamnak. A jöszerekesre biztam magamnak, amely mellém állott a baloldali koler-epidemiákban és akkor is, amikor a belvisi indiánusok koler-epidemiájára idején köztük terjedtek. Nem hiszek a járvány ellen való megbízható védekezésben. Eljöttem Kievbbe és jelentkeztem a lengyel szövetségnek. Sötét arok. Két újabb kiütéses tifusz esetröl beszélték a követés emberai. A két beteg közülök származott és már életben sincsen. Charkovban a német misszió egyik vezetőjé szintén ebben a betegségben felejt. Mielött elhagytam a várost, az a szerencsétlen ember nem élt többé.

A tifusz mellé a kolera szögödött és amikor Charkovba érkezem, elmondották, hogyan fejlődött a járvány. Februárban százan, márciusban háromszázan, április első napjaiban ötszázan hullottak el. Ez a kezdet kezdetén volt. Bizonyos, ha a halál egy százdal tóra és átterjed az éhségtől, akkor milliók fognak hűk el.

Éhség! Utarunk és szembejön velünk. Azt hiszik, Németországban és Auszriában a háboru utolsó éveiben megismertük az éhséget, de aki járt, tudja, hogy ami itt van, ahhoz képest az osztrák és német éhség jólat. Az ember csak akkor éli meg a szörnyűséget, ha látja a szörnyűséget szemközti, amit irtozatos járással vonzóztat magára. Látni kell, hogy kóppan a szemük egy darab étel láttára és kezéiket hogy nyújtják ki után. És látni kell, amint a szemében keresgélnek az ennivalót.

A kenyér maga, amit az éhségtől szenvedők jórésben szemétdől készült. Krumplihéjból és napraforgó magból. Ezek a kenyér finomabb részai. Dormeszió látni, hogy ezt is emberek eszik. És milyen boldogak, ha hozzájutnak egy falathoz. Láttam egy családot ebéd közben. Az apa szótosította gyermekeit köröli a kenyéret. Mindegyik számára kicsi kanerjét vágott, a por és piszokból egybedagasztott keverékből. Ettek és a szájukat is gondosan felepipkedték.

Az éhség végigvonult az országban, mint egy mohó állat, amely letart mindent, mint sáskahad, amely semmi zödet nem hagy. A földet nem látás bokrot, a fákrol hiányzik a hancs, a házak tetejéről a szalma. A szalmát vagy odvadta, vagy a jöszög elé tették, vagy kenyérbe sütötték. És ha már mindennek vége, akkor sorra kerülnek a kutyák, a macskák, a patkányok és egerek és ha már ezekből is kifogyott az éhezö ember, akkor beáll az az eszelös állapot, amikor a szerencsétlenek ordítva futnak céltalanul az utcákon, ruháikat harapdálva. Egy ilyen leány futott vonatunk után. Az odanyújtott kenyéradarabot képtelen volt elfogadni, mert a harját nem tudta már felemelni.

Ezután jön az éhség második stádiuma, amikor a kiizzott test hirtelen felduzzad, előbb a lábak, azután a törzs dagad meg és végül olyan kemény a test, mint a cipőtalp. A halál csak ezután következik. A hullasvét Európában valami borzasztónak tudták. Itt mindennapos ez. Gyermekek szüleit holttestként eszik, a fivér a testvérét. Megtörtént, hogy az apa észak felé indult, hogy kenyéret hozzon övének, de valahol az uton elpusztult. Közben

az anya is meghalt otthon, mire a gyermekek rávetik magukat irtozatos éhségükben az anyára és husát sültik meg. Minderröl jegyzötönyvek vannak és hiteles fotográfiák. Németny vidéken, különösen a Fekete-tenger görög kolóniái valóságos emberevö bandák verödték össze, amelyek az elhullt éhezök testén táplálkoznak az elvadult kutyákkal együtt. Egész közeegek haltak ki. Ukrajnában ötmillióra becsülik az éhezök számát. És mindehhez hozzájárul a tifusz meg a kolera, amelyek nem lesz könnyü gátat emelni, minthogy az éhségtérületeken nagyon kevés az orvos és orvos-szer.

Fekete forradalom a föld alatt

Háivanezer zsidót hurcoltak a német bányaterületek poklaiba. Akik nem munkabérért, de szabadságért harcolnak

— Az Uj Kelet munkatársától —

Prága, jul. 17.

Valóságos forradalom van néhány nap óta a német szentterületeken. Westfália, a Ruhr vidék és a rajnai tartományok legszerencsétlenebb munkásaiól tört ki a forrongás, amely a szokott munkásorgalmaknál fájdalmasabb és veszélyesebb. Mert nem a munkabér emeléséért vagy a munkaidő lecsökkentéséért küzdenek itt mélyen a föld alatt, hanem a szabadságért. Hatvanezer munkás van a sok százezer között, akik nemcsak a szociális nyomorúságok miatt szenvednek, hanem a haszáltság miatt is és azért is, mert olyan

rabszolgálatot élnek, aminöröl a szabad német munkásnak fogalma sincsen. Rabszolgák ezek az emberek, akiket még a költözködés szabadságától is megfosztottak, mert nem németek, hanem zsidók és idegenek.

A háboru irtozatainak az áldozatai ezek a boldogtalank. A Ludendorffok, akik hazug memoárokból dicösködtek a háboru és a német hősiességét és ahol csak lehet, nyitott vagy slattomosan vádat kóholnak a zsidók ellen, még célzasképpen sem árulják el, hogy öök erkölostelenségben és ambertelenségben még a fáraókat és tatár kánókat is fölülmúlták és a szó legförtelmezebb értelmében

rabszöjra fűztek zsidó tömegeket, hogy a háboruban megkötyagosodott német imperializmus háborus indusztriájának olcsó és engedelmes munkásereket szerezzenek.

Az a hatvanezer zsidó, aki most a földalatti Németországban a szabadságért küzdelemmel, Lengyelországból került a szentanyák poklaiba. Egyetlen egy ember sincs közöttük, aki szabad akaratából jött ide. Ide korbácsolatták öket a német hadvezetőség. Az első zsidó rabszolgatranszportot 1916 ban szállították az okupált Lengyelországból Németországba.

A német munkások a fronton voltak és a szabányák einépötenedtek. A vasutak, az ágyu- és municiógyárak szönet követeltek. És a lelkiismeretlen német hadvezetőség úgy segített magán, hogy lengyel zsidó munkásokkal töltötte meg a német poklokat.

Ennek az égbekiáltó gasságnak a részleteit csak most leplezi le a szocialista sajtó. A zsidó munkások némán türték sorsukat hat keserves esztendőn át, úgy hogy a munkásszervezetek nem is ismerhették borszalmat exiliánuk történetét. Csak az utöbbi napok nyugtalankodásai terelték rájuk a figyelmet és ezek adtak alkalmat a sajtónak is arra, hogy hiteles jegyzökönyvek alapján a Ludendorffok rabszolgafogdosásának minden aljasságát leplezöze.

— Különösen megrendítö, hogy zsidók

Mulöban az éhség-katasztröfa

Newyork, július 14. Az amerikai Joint Oroszországba küldött megbizottja, dr. Bogeb a következö sürgönyt küldte a Joint központjának: "Az odesszai és nikolajevi kormányzóságok halandósága esökkent. Ugy-sintén az éhségtérületek is. Az élelmiszerközlödevények a helyzetet lényegesen megkönnyítették és ha az amerikai segélyszervezetek programját végrehajlják, augusztusban Ukrajnában egymillió gyermeket lehet majd élemezni. A közkonyhák el vannak látva, úgyhogy zsidó családok, rabbiok, irök, tudósok és tanítók ma már túl vannak az éhség veszedelemén. Ovosok és a jekaterinoszlávi zsidó diákok számára külön élelmészeti akció lépett életbe. Charkovban, Alexandrovskában zsidó kolóniák élésre éséről gondoskodott a Joint."

is segítették a német kegyetlenségnek. A német hadvezetőség.

züllött német zsidókra bízta az akció megszervezését. Német zsidók verbuváló irodákat létesítettek, hatóságokat vesztegettek és lapokat szubvencionáltak, hogy zavartalanul üzhessék a lélekvasárt.

Hajmeresztö aljasságok történtek. A német hadvezetőség irtozatos terrorja valjja, hogy a lélekfogdosás legkezezebb szervéül a „Selome Emini Jiszroel" újságtörösjét nyerte meg a hadvezetőség. Ezek az újségek hitartóan a német industria munkalehetőségeit magasztalták és az Eldorádók bőségével csábította a zsidókat.

Ezerszámra terelték a verbuváló irodákba a zsidó ifjúságot. Mindegyikkel kontraktust kötöttek, amiben aranyhegyeket ígértek a német bányavállalatok. És százezer robogtak a vonatok Németország felé és vitték magukkal a rabszolgasort: elítélteket. A határon túl a szerződés csak üres papírosnak bizonyult és az aranyország: fogolytáborok. És a szögevény zsidó szabókat, bádagosokat, árusokat, aranyműveseket katonai osztagok a szöbányákba hurcolták, eser méternyira a föld alá, ahol fölig montalanul harminc fokos hőségben éhbéran a német municiógyárak részére szönet fejteltek. A szabályozott munkaidő áldásaiból öök semmitse kaptak.

Még a gerü híres caddikot is arra akarták kényszeríteni, hogy nagy tekintélyével hasson a tömegekre és bírja rá öket a borzalmas sorsu immigrációra.

Ezernyessel a zsidó ifjúságot. Mindegyikkel kontraktust kötöttek, amiben aranyhegyeket ígértek a német bányavállalatok. És százezer robogtak a vonatok Németország felé és vitték magukkal a rabszolgasort: elítélteket. A határon túl a szerződés csak üres papírosnak bizonyult és az aranyország: fogolytáborok. És a szögevény zsidó szabókat, bádagosokat, árusokat, aranyműveseket katonai osztagok a szöbányákba hurcolták, eser méternyira a föld alá, ahol fölig montalanul harminc fokos hőségben éhbéran a német municiógyárak részére szönet fejteltek. A szabályozott munkaidő áldásaiból öök semmitse kaptak.

Éjjel-nappal kellett dolgozniok, sokszor úgy, hogy napokon keresztül csak élvezhetellen rántott levest kaptak. És ha elgyengülten a munkából kidölte, jó orosz nagajkával serkentették fel öket a német kezek.

Katonai fegyelem alatt hiozták a rabszolgákat. Senkinek meg nem engedték, hogy a bányaterületet elhagyja. A szabad költözködés jogát elkönfiskálták tölük. Hogy visszamehessenek Lengyelországba, arról álmodozniok sem lehetett. Ha valaki a szerződésére hivatkozott, megbüntették, ha a szerződésben megállapított terminushoz ragaszkodott és a terminus lejártá után elbocsátását követelte, akkor internálták és ott addig kintözték, amíg alóirt egy újabb szerződést, amelyben már határidö nélkül adta el testét-lelkét a német hadvezetőségnek.

A háboru vége meghozta a szabadságot. A monarchikus Németországból köztársaság lett, de a zsidó rabszolgák a föld alatt maradtak. Öróink megfelekeztek. Hiszen most még inkább kellett a tönkretett Németországnak az olcsó munkaerö.

Az elgyötört lelkek végre fellázadtak. A zsidó jövö hajnalodó világszöge valahogyan a Ruhr-vidék földalatti mélysegeibe is eljutott. A rabszolgákon vergödö hazátlanok nyugtalankodni kezdtek. Ugy érezték, hogy sorsuk a Palesztina-mandátum sorsától függ és mikor hírt vettök, hogy

az angol alsöház a Palesztina-mandátumot elismerte, eldobták a csákányokat és sztrájkba léptek. Nem munkabérért, de hazát és szabadságot követelnek.

A szervezett munkásság öszinte eszimpátiával kíséri a hatvanezer zsidó rabszolga szabadságharóit és a ciuista szervezet is megmozdult már az érdeklükben. A harc kültástan, mert a német demokrácia jóvá akarta tenni a militarizmus büneit és kényszeríteni fogja a Kruppokat, hogy nyissák meg a poksikat és az odaturcölt zsidó rabszolgáknak adják vissza szabadságukat, amelyet elraboltak tölük.

Peter Uhle

— Repatriált erdélyi tisztviselök sorsa Magyarországon. Egy jelölöleg Kolozsvárt tartózkodó volt kolozsvári tisztviselö, aki a meneköltügyi hivatal egyik vezetője, informálta munkatársunkat a menekölt tisztviselök helyzetéről és elhelyezkedési lehetősözeröl. Informátorunk szerint az Erdélyből menekölt tisztviselök kilencven százalékát július 1-én elbocsátották állásából. Végkis égitöl megkapták egy évi teljes fizetésüket. Az elbocsátott tisztviselök elhelyezkedését más pályákon megnehezíti az a körölmény, hogy a magyarországi öslatök a menekölt tisztviselöket és családjaikat kellemlen jövevényként kezelik. Borzasztö nyomor és lét-ségbeérjtö küzdelem vár az elbocsátott tisztviselök e rajre Magyarországon, mert nehéz új létalapot teremteni egy olyan országban, ahol az iudasztralizmus és a kereskedelemi élet olyan fejletlen állapotban van, mint Magyarországon.

Korfanty máris megbukott

Zürzavar és fejtelenség Lengyelországban

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Varsó, július 19. A kormányválságban ma új fordulat állott be. Az alkotmányos munkapárt 11 tagja kilépett ebböl a pártból és Korfanty ellen foglalt állást. Eönel fogva Korfantynak nincs meg a szükséges többsége és nem fog bizalmat kapni. Varsóból táviratozták, hogy egy litván különimérey átlépte a szömlé-gas zónát és megölt egy podvorojacei birtokost, majd a közösg lakosival vívott harc után a támadók elfoglalták és kifosztották a községet.

Ugyanezkor négyezer litván katonai gépegyerekkel és ágyúkkal ájtött a határon és több helyéget elfoglalt. Ezzi szemben egy vilnai távirat azt jeletti, hogy a város köztelében lévő Radom nevü helységben néhány nappal ezelött lengyel lovassok törték be és attakot intétek a tulajdonó részben zsidókból álló lakosok ellen. Megszállották a zsinagógát és amikor ez ellen a rabbi és tanítványai tiltakoztak, a katonák megbotözták öket. Több házat és üzlethelyiséget kifosztottak. A zsidó lakosság nagyrésze Vilnába menekült.

Varsó, július 19. A lengyel külügyminiszter fizéket intézett a német kormányhoz, amelyben tiltakozik a szölesiai Orgesch-szervezet kegyetlenkedésai ellen és rántat arra, hogy a két ország békés viszonyát ilyen esetek rendkívül veszélyeztetik.

— Zsidó könyvtárakból nem hiányozhat S. J. Agnon regénye: És a megörbedt kiegyenesedik.

2. július 21
em kap
essziót
nálják ki a
t. Felépitik
em lesz zsr
tájai
atott megárol
az ö usgy-
veivol Fildgár,
minden lesz
de ezek a
hogy megvalö-
nem teljesen
városi tanács
ör leniaatana
a földgázkon-
gyalások erd-
mondó híre
után kiderült,
által indított
szelésbe vették,
ldgáz nekik is
b borsálgatés
zul fűjegyzö-
bolgármestere-
öröl a köv-
h. t. ö. árokak
ldgáz-ügylöi
megállapodák
kai a sármási
szöződés rész-
nyit tudnak
bi városok is
k tekintésbe
ében jártanak
micis-ter ki
zarkedhetik a
gy nem is
béli korcsos-
ndott 1918-
rmá y elöde
a Deutscha
zetését, amö-
finanszíroz,
g.
volna meg a
kásügyet is
ötdókat tel-
ák volna ö.
érett volna,
olna drágább
meg így is
öbb lenne a
si cikkekél.
ost milliókat
amely azt a
na. Erre most
egy francia
kos kölcsön-
k husz évi
most szápen
átlag négy-
és hogy
lyet, a város
berendezni.
előállítani a
kásproblémát
városnak pe-
b arról lehet
felépitjük az
posta helyé-
gadja a neki
telket, ahol
Mindem más
kel el kellett
ármester el-
ozevárt zsr-
rt az export-
ntalt mennyi-
biztosítja az
sztrófiális ár
télén nem is
csak egy
atkontingenst
a fogyasztás-
ö ez lehe-
rosnak nincs
asztás máris
omba hozott
városi tanács
szöbedést kért

vizvezeték
an ügyhely-
1298
Samu
stor-i.) 143.

HIREK

Erdélybe jönnek tanácskozni a miniszterek Bukarestből jelentik: Bratianu miniszterelnök elnökletével tegnap minisztertanács volt Sinaiban. Sassu miniszter beszámolt az élelmiszeri helyzetéről és különböző javaslatokat terjesztett be. A minisztertanács elfogadta Sassu javaslatát. Ezek szerint a jelenlegi kenyérárak érvényben maradnak. Azután az erdélyi földosztásról tárgyaltak. Elhatározták, hogy a miniszterelnök és a földmivélségi miniszter újra Erdélybe utaznak a földosztás folytatására, azután Szovátára mennek a királyné látogatására. A legközelebbi minisztertanács Brassóban lesz, két hét múlva pedig valószínűleg Gyulafehérvárt találkoznak a kormány tagjai.

Jorga tanár előadása. Tegnap este hét órakor Jorga professzor a kolozsvári román nemzeti színházban telt ház előtt tartotta előadását a régi királyság erkölcsi áramlatairól. A vonzó és kellemes előadást, amelyet a közönség lelkesen megtapsolt, azzal kezdte Jorga, hogy a kaposzt országgrészek túlsó regionalizmusát kritizálta. Nagykár, hogy az erdélyiek a regát morálját a permisszereknek, a bukaresti lokálok és a bukaresti Calea Victoriei nyegle semmittevői után itélik meg. Pedig rengeteg mély és hasznosítható erő rejlik a regátbeli románságban. Rámutatott a földosztás mozgalmára, amely Cuza Voda idejében a regátbeli parasztságból indult legelőször Európaiban. Később a román parasztság a nagy gazdasági aránytalanság miatt nyílt felkelésben tört ki. A reakció akkor ott, az egyetemi professzort váltotta, mondván, hogy a veszedelmes megmozdulást el kellett szüntetni. A városi polgárság akkoriban naivul hitte, hogy cikkek, nem pedig gazdasági és szociális indítékok működtek közre a nagy megmozdulásban. Azt mondják a kaposzt részeken, hogy a regát nem küld elcsúszta tisztviselőket az itteni közigazgatáshoz. Ezen nincs mit csodálkozni. 1870-ben ugyanez a tünet jelentkezett Elzász-Lotharingiában is. A németek nem tudtak megfelelő hivatalnokanyagot küldeni az új területre. Pedig meg kell adni, hogy a német hivatalnokai kar megbízhatóság és munkajeljesítmény dolgában jó helyen áll. A román morál egészséges gyökerű, de az idők során nem fejlődhetett olyan tempóban, mint más népeké. A románság állandó harcban állott szomszédaival. Véleménye szerint a különböző országok népi kultúráját össze kell kapcsolni a regátal és csak így alakulhat ki egy egységes felbecsülhetetlen erkölcsi érték. Az előadás a közönség lelkesen megtapsolta.

Jorga az előadás után Maniu Gyulával kétféle hozsát tanácskozott egy esetleges politikai együttműködésről. A tárgyalások éles taktikai különbségek miatt nem vezettek eredményre. Jorga ugyanis a kormány ellen való harcot a parlamentben javasolta, míg Maniu a kerületekben és a választók együttes akcióival kívánja a kormány ellen a támadást megindítani. Maniu azonban felül a parasztpárttal együtt akarja a harcot megvívni, míg Jorga a parasztpárt kikapcsolását követelte. Ma délelőtti tíz órakor Jorga autón Szatmárra utazott, onnan Beszterecére megy. Mindkét helyen előadásokat tart.

Egy erdélyi zsidó művész Angliában. Kanner Slomó, a kolozsvári Román Opera tagja, akit az erdélyi zsidó közönség jól ismer a zsidó estélyekről, szerződést kapott London egyik jiddis színházától. A fiatal zsidó énekes már el is utazott Angliába.

Meddig terjed a belügyminiszter hatalma? Weinstein Béni papirkereskedő 1911 óta bérelte a Deák Ferenc-utca 19. szám alatti üzlethelyiséget. Az épület emeletén voltak a Comertul Roman irodahelyiségei. A Comertul Roman igazgatója szemet vetett Weinstein üzlethelyiségre és mivel irodája beolvadt a Cetatea bankba, nagyobb irodahelyiségre volt szükségük. Dr. Morariu igazgató feljelen-tésére a lakáshivatal Weinstein üzlet-

helyiségét elreklvirálta a Cetatea részére a tulajdonos meghallgatása nélkül arra való hivatkozással, hogy Weinstein lejárt lakbérleti szerződését a házigazda nem akarja meghosszabbítani. A lakbérleti törvény idevágó rendelkezései világosan kimondják, hogy a lejárt lakbérleti szerződések automatice meghosszabbítottak tekintendők, tehát a lakáshivatal eljárása törvényellenes. Weinstein ebben az értelemben felebezte meg a lakáshivatal végzését a belügyi államtitkársághoz, ahol Morariu dr. bitünö összekötöttesekkel rendelkezvén, visszatartották a felebbezést. A kényerélt megfosztott Weinstein tovább felebbezett a belügyminiszterhez, ahonnan táviratilag értesítették a lakáshivatalt és a rendőrprefektust, hogy ha kell, karhatalommal szerezék vissza Weinsteinnak a törvénytelenül elreklvirált üzlethelyiséget. A lakáshivatal akkori vezetője kijelentette Weinsteinnak, hogy a belügyminiszter sürgönyét nem veheti addig tudomásul, míg a hivatalos okmányok le nem érkeznek. Néhány napja végre leérkeztek a hivatalos okmányok a lakáshivatal címére, amely rövid ideje megszűnt. A lakbérleti bizottság nem akceptálja a belügyminiszter döntését, mert az nem az ő címére érkezett, a rendőrprefektus pedig kijelentette Weinstein ügyvédjének dr. Giurgiu Jánosnak, hogy ő csak a lakbérleti bizottság utasításait hajthatja végre. Weinstein Béni üzlethelyiségének ügye, mint Mahomed koporsója, ég és föld közt lebeg. A belügyminiszter hiába ad ígazat a kenyér nélkül maradt kereskedőknek, mert a lakbérleti bizottság és a rendőrprefektus nem hajtják végre a belügyminiszter utasításait. Tudjuk hogy Weinstein Béni üzlethelyiségének ügyénél vannak érdekesebb és fontosabb események is Romániában, azonban ez a kis epizód beszédés dokumentum marad és adatul szolgálhat a miniszteri hatalom problémájával foglalkozó történészek számára.

A Habima európai és amerikai körúta. Kovnóból jelentik: A moszkvai héber Habima-színház engedélyt kapott a szovjetkormánytól az ország elhagyására azzal a kötelezettséggel, hogy néhány hónap múlva a társaság visszatér Oroszországba. A Habima európai és amerikai körútra együtt megy Stanislavszky híres orosz művészeti színházával. A két trupp valószínűleg ugyanszokiban a városokban fog működni. Stanislavszky az orosz színészet egyik legkiválóbb dramaturgja, állandó összekötöttesét tart fenn a Habimával, amelynek tagjai előtt sűrűn tart ezetükai és művészettörténeti előadásokat.

Erdélyi telefonhálózata. A kolozsvári posta-, távírda- és telefonigazgatóság most adta ki az erdélyi, bánáti és a csatolt részek telefonhálózatának betárolásának névjegyzékét. A vaskos füzet, amelyet Moctanu állított össze, főleg az iaszarban beszelgetések megkönnyítésére szolgál. A román elnevezések mellett közli az állomások magyar nevét is, valamint azt, hogy a fővonalatról milyen mellékvonalak ágaznak el.

Szervezkedik az erdélyi katolikus alsópapság. Az erdélyi katolikus papság minden téren liberálisabb volt a magyarországi papságnál. Annak idején Erdélyben alakult meg először a papitanács, amely a forradalom kedvező hullámszát akaria felhasználni törekvéseinek elsősorban a colibatus eltörlésének megakadályozta Erdély papságát, hogy a papi nőtlenség ellen felvett harcot sikeresen be is fejezhesse. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az erdélyi katolikus papság végleg belenyugodott volna helyzetébe. Az erdélyi katolikus státus augusztus 10-iki közgyűlésével kapcsolatban a köztudatba vitték azt a programot, hogy a státus egész szervezetét demokratizálják.

Lakók, háztulajdonosok figyelmébe! Az új lakbérleti törvény hiteles magyar fordítása szakszerű magyarázatokkal ellátva kapható a Fraternitas nyomdában, Uj Kelet kiadóhivatalában (Brassai-utca 10), minden könyvkereskedésben és az Uj Kelet összes vidéki elárúsítóinál.

tisztán látták, hogy a kényszerűségből összekalapált vendéglősszervezet nem veheti fel sikeresen a harcot a munkásság anyagilag és erkölcsileg nagyszerűen felszerelt táborával. A harc teljes kilátástalanságának biztos tudatában néhány napos sztrájk után megegyeztek munkásaikkal ezek a munkaadók, mert belátták, hogy Csizsárék szélsőséges felfogása egyrészt üzemeiket sodorja a tőkés szélére, másrészt a munkaadó és munkás közti szakadékot a végletekig kiméyíti. Ezért Sinevár József a Dacia kávéház tulajdonosa, Delescu N., a Newyork szálloda és kávéház igazgatója és Borbát Antal étteremtulajdonos aláírták a kollektív szerződést. Néhány nappal később az összes kolozsvári kávéház és étteremtulajdonos aláírta ugyanazt a kollektív szerződést, ami élénken bizonyítja, hogy más megoldást nem ki-nálkozott. Meglepetéssel vesszük tehát tudomásul, hogy a vendéglősszervezet Sinevár Józsefet, aki a szervezet alelnöke volt, tagjai sorából örökre kizárta és kimondta ellene a társadalmi bojkottot. Borbát Antal étteremtulajdonost egy évre zárta ki a szervezet, míg Delescut megintette. A vendéglősszervezet eljárása azt bizonyítja, hogy a szervezet vezetői a helytelen ténykedésük fedezésére bünbakokat kerestek, hogy a tagok előtt igazoloi tudják magukat a sztrájk sikertelenségéért.

Hir a Palesztina-mandátum elhalasztásáról. Bécsből jelentik: A népszövetségi tanács július 17-én nyitotta meg új ülésének első tanácskozási ülést. A tanács — amint az Uj Kelet már jelentette — Anglia kifejezett kívánására Londonban tartja ülését. Az angol kormány sulyt helyez arra, hogy a Palesztina-mandátum kérdésében lord Balfour képviselje Angliát. Előzetes hírek szerint a tanácskozás első pontja a mandátum jóváhagyása lesz. Eddig még semmi pozitív hírt nem kaptunk a népszövetségi tanács üléséről. A „Wiener Morgenzeitung“ július 17-én kelt londoni távirata arról értesít, hogy a népszövetség tanácskozási Aunones de Leon párisi spanyol követ elnöklése mellett megkezdődött. A Palesztina-mandátumról azonban a távirat nem tesz említést. Egy másik, közvetett uton érkezett tudósításunk arról számol be, hogy a népszövetség, Brazília javaslatára, a mandátumügy tárgyalását későbbi időre halasztotta el. A hírt teljes fejtartással közöljük. Amennyiben igaz volna, akkor Brazília álláfoglalásában a Vatikán kezét kell látni. Brazília katolikus ország és ez megmagyarázza azt a hatást, melyet a papi akarat gyakorol politikájára. Részhőzőleg huszonnégy órán be ül, hivatalos tudósítások fogják a helyzetet megvilágítani. Bárhol is álljon azonban a pillanatnyi helyzet: a Palesztina-mandátum ratifikálása előbb va y utóbb egészen bizonyosan megtörténik, mert az integrálás része Nagybritánia külpolitikájának.

Szervezkedik az erdélyi katolikus alsópapság. Az erdélyi katolikus papság minden téren liberálisabb volt a magyarországi papságnál. Annak idején Erdélyben alakult meg először a papitanács, amely a forradalom kedvező hullámszát akaria felhasználni törekvéseinek elsősorban a colibatus eltörlésének megakadályozta Erdély papságát, hogy a papi nőtlenség ellen felvett harcot sikeresen be is fejezhesse. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az erdélyi katolikus papság végleg belenyugodott volna helyzetébe. Az erdélyi katolikus státus augusztus 10-iki közgyűlésével kapcsolatban a köztudatba vitték azt a programot, hogy a státus egész szervezetét demokratizálják.

Lakók, háztulajdonosok figyelmébe! Az új lakbérleti törvény hiteles magyar fordítása szakszerű magyarázatokkal ellátva kapható a Fraternitas nyomdában, Uj Kelet kiadóhivatalában (Brassai-utca 10), minden könyvkereskedésben és az Uj Kelet összes vidéki elárúsítóinál.

Uzsora és antiszemizmusz Oroszországban. Moszkvából jelentik: Az „Enez“ című zsidó újság melegen üdvözli Kalinin dekrétumát, amely megsemmisíti mindazokat a kölcsönöket, amiket uzsorára adtak az éhező parasztoknak. Az újság hozzáteszi, hogy az uzsorára adott kölcsönzők között sok zsidó van és ez az oka annak, hogy a fehéroroszországi Mosir városban az antiszemizmus óriási méreteket öltött. Ez a rendelet a parasztság gondjainak is véget vet, de egyúttal az antiszemizmusnak is.

Félreértés volt. Egyik legutóbbi számában az Uj Kelet gyulafehérvári levelet közölt. A levél szerint Nader János ottani borbély tanuk előtt azt a kijelentést tette volna, hogy Hajas Iván kevés zsidót gyilkolt meg Országynál. Erre a közleményünkre a következő levelet kaptuk a mai postával: „A sajtótörvény értelmében kérem, szíveskedjenek a lapjuk 1922 július 18-án megjelent számában közzétett reávonatközö cikket helyreigazításul a következő nyilatkozatot közölni. Nader János urnak, Helyben. Alulírottak, mint a Stern-Nader ügyben összeült választott bizottság tagjai az előttünk lévő nyilatkozatok alapján megállapítjuk, hogy ön a zsidókat illetőleg semmiféle rosszhiszemű kijelentést nem tett és így a városban elterjedt üyértelmű híreket csak Stern úr félremagyarázott kijelentésének mások által való elferdítésén alapulnak. Vagyunk tisztelttel, Alba Julia, 1922 július 18. Dr. Gal Artur, Rosenfeld Ákos, Ságár Emil, Moreno Macó, Steinherr Adolf, Dr. Szántó Gyula. Ezek után remélem, hogy az ügyet az öök részéről is elég tisztázottnak látják. Encélfogva eláram, hogy tek. szerkesztő ur is, a cikkezhez fűzött megjegyzéseket visszavonja. Kiváló tisztelttel Nader János, fadrász.“ — A becsületbíróság határozatával az eszethez fűzött megjegyzések is természetesen elesnek. Megelégedéssel konstataljuk, hogy az inkriminált kifejezés nem hargzott el, különösen olyan ember részéről, akinek a vendégei tulyon óan zsidók. Hiszük, hogy a zsidó választott bíróság döntése teljesen megayugtatja Gyulafehérvár zsidóságát.

Az alsósopori árvát javára, akiknek apja, a község metszője, hirtelen meghalt, eddig a következő adományok érkeztek a hiiközség előjáróságához: Klein Izrael gyűjtése (Szamosudvarhely) 840 lei, Léb Lázárné gyűjtése (Hidalmás) 415 lei, Izrael Iszak nagyanye i sakter gyűjtése 500 lei, Stössel Jakab mákófalvi kereskedő adománya 20 lei, Hersch Lázár (Pósa) 241, a segesvári sakterek gyűjtése 200 lei, összesen 2416 lei.

Arabok sztrájkja Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: Az arabok a Palesztina-mandátum ellen az egész országban sztrájkot proklamáltak. Az egész országban a nyugalom sehol meg nem zavartatott; a zsidó kolóniákon dolgozó arabok nem hagyták el munkájukat, hanem tovább dolgoztek. A második sztrájknap is nyugodtan telt el. A hatóságok mindenféle gyülekezést megtiltottak és öt személytől többet nem járhatnak együtt az utcán. Az arabok problémáitól boosátottak ki, a melyben Palesztina függetlenségét követelik.

Dr. Reiter Artur hazaérkezett. rendelését tovább folytatja.

És a meggörbedt kiegyenesedik. S. J. Agnon gyönyörű héber regénye Sas László fordításában magyarul is megjelent. Az igaz-vérig zsidó regény, amely a Kadima kiadásában megjelenő héber írók sorozatának első kötete, az Uj Kelet könyvsztyáljánál megrendelhető. Bolti ára 30 lei, előfizetők 25 leiért kapják a osinos kiállítású könyvet.

A Zsidó Nemzeti Alap országunk földjét akarja népünk köztulajdonába visszavásárolni, (aklé a föld, azé az ország!) a Keren Hajjeszód a fejlett európai állami élet alapjait akarja lerakni e visszaváltott földön, a Tarbut-Kulturalap pedig a sivatagvándorlás nevelési alapja

A kövek

Frankfurt a
Az első kö
ezelőtt emelték
k? Hol van n
nek vándorai
földbe? Hol va
széthajszolt ó
szenvédéseikk
és a szenvedé
nyomta őket, h
szívébe? A de
szakokat mutat
berek éltek és
kő és a kövek
E halott vil
közik a zsidó r
formasága mut
az egyformaság
zednek a csont
Speierek és Re
voltak valamik
Bogelekkel, a
Rotschildokból,
sekből Frankfu
ricusai lettek e
és Kahnok első
bosszu pultok,
zamatáiban. El
formák ók. Né
kő, ninesen él
magas a gaz é
régebbiek, a s
törtétfői, névtele
ben. Ha gaud
nytk, egyformá
leaság foljárt.
Amikor felépü
egy komor éjsz
tű. Ebben a s
nak nem volt
vilete. A házje
A mai számoz
előkelőség, gaz
szerint kerültek
Hős férfiu lehe
megalapítója, a
toti háza homl
az a régi Kahn
véselet és ki
Engal megap
rát festetett ka
A házszám
rák, amikor a
elkísérték őt a
vésték a kövek
meg a vándor
hált betük a n
netét mondják
fogalkozását é
hunytra. A kib
letes, lapos kö
lyettesítő házje
rostyán, három
vidám ember v
bűnözés fája
hajó, sziv. M
telten értelmük
net, amelyek r
élete rej ózik.
rvidséggel be
rölük a jel, a
vász allegoriku
család, egy ge
rűjárt.
A Drachok
nőlsők már ne
tek őket a má
mény homokk
vek között az i
Rotschild táblá
ati a nagy Ro
bankházat alap
néhány kő, mi
Ansel felmanó
sem különböz
radtan dölcek
föld. A g z itt
gondozás itte
mutatja valami
dőltek. A kő in
télkel van átte
lak a betük, h
schild-ház legi
hársón rajzolta
ket. Az új élet
birodalmába, d
bolygatta meg,
végig a szent t
De vannak
néhány száz év
redésének kezd
gettó sötétsége

A kövek beszélnek

As Uj Kelet munkatársától

Frankfurt am Main, július hónap.

Az első követ nyolcoszáz évvel ezelőtt emelték. Hol van már ez a követ? Hol van már az a világ, amelynek vándorai belephentek ebbe a földbe? Hol vannak a névtelenek, a széthajszolt órák, akik összehordott szenvedéseikkel leszállottak a földre és a szenvedés a halálra tul is nyomta őket, huzta és vont a föld szélére? A derékbetört táblák korszakokat mutatnak, amelyekben emberek éltek és életükből semmi egyéb nem maradt, csak a kopott, nehéz kő és a kövek írása.

E halott világ tábláiból kibontakozik a zsidó múlt. A táblák egyformasága mutatja annak az életnek az egyformaságát. Itt elöttém nehezednek a csontok fölül a Rotschildok, Speierek és Reisek táblái, akik egyek voltak valamikor a Traubokkal, az Engellekkel, a Kahnokkal, pedig a Rotschildokból, Speierekből és Reisekből Frankfurt előkelő zsidó patriciusai lettek és a Traubok, Engellek és Kahnok elszorították és elvesztették a világban egyformák. Négyzetletű és lapos a sír, minesen éke az írásnak rajta, magas a gaz és sűrű a moh. És a résebbiek, a sokszáz esztendő öklölköztetői, névtelenül porladnak a földben. Hi gundagok voltak, ha szegények, egyformán viselkedtek a névtelenség fölött. Hatszáz évvel ezelőtt. Amikor felépült a gettó, amelyen egy komor éjszakán elhamvasították a földben. Ebben a sötét világban a zsidókat nem volt neve. Házáruk jelét viselték. A házjuk pedig mik voltak? A mai számozást helyettesítették. És az élelőség, gazdagság és foglalkozás szerint keríték a jelek a házakra. Hős férfi lehetett a Drach-család megalapítója, aki sárkányt rajzolt a háza homlokára. És ki lehetett az a régi Kaha, aki falába kannát vésztett és ki lehetett a Haus zu Engel megalapítója, aki angyalfigüréket festetett kapuja fölé?

A házaszámokat helyettesítő figurák, amikor a gettó zsidója meghalt, elvisszérték őt a sír. A figurákat beletették a kövekbe, hogy így felblijék mag a vádort, aki elköltöztet. A kihaló betűk a névtelen rövid élettörténeteket mondják el, születését, tudását, foglalkozását és áldást kérnek az elhunyt. A kihalt betűk felett a szögletes lapos követ pedig a nevet helyettesítő hájjal: revolver, cipő, botostyán, három pohár, tevé, nyul, vilám ember vagy Adám és Éva a bűnözés fája alatt. Vagy szemálmom, szőcs, sziv. Mics titkos és megfejthetetlen értelme van ezeknek a jeleknek, amelyek mögé elmúlt en bérék élete rejlik. A kövek írása komor mélységgel beszél róluk. De beszél nek a jel, amelybe a kőfaragó művész allegorikusan megörökítette egy család, egy generáció egész történetét.

A Drachok régen kihaltak, az írók már nem is idejötték. elvitték őket a másik temetőbe. De a kemény homok ott dacol a többi követ között az idővel. Közel van hozzá a hild táblája, a Mayer Anselé, aki a nagy Rotschild családot és a kőműves alapította. És körötte még néhány kő, mind Rotschild, a Mayer Ansel felmenő ága. E köveket semmi sem különbözteti meg a többi. Fáradtan dőlnek és hajlanak a föld felé. A g z itt is magas, halom és gondozás itten sincsen. De mégis mutatja valami, hogy élnek az ivadékok. A kő írása komor fekete festéssel van átfestve. Nem aranyozottak a betűk, hanem fekete. A Rotschild-ház legidősebb tagja, az agg legidősebb rajzolta át a kihalt betűket. Az új élet még e jött a halál bódalmába, de a fáradt mulat nem bolygatta meg, csak az újait huzta végig a szent betűkön.

De vannak már újabb kövek, néhány száz évesek, a középkor ébredésének kezdő idejéből, amikor a gettó sötétsége már oszladozni kez-

dett és a táblák lekerültek a ház faláról és a táblák értelme lett a zaidó neve. Ezekben a köveken már nem jelek vannak, hanem nevek. És ha jel van, ott van a két áldó kéz, a szent Kohaniták jelvénye. És ott szorong a temető két legrégebbi sírköve, 1270-ből, fehér és tömör kő. És ott van az egyetlen márványkő, a későbbi Reis familia egyik halottja fölött és rajta merész ugrásra készen az oroszlan. A kövek dus ornamentikája nem pusztult el, csak a kőcsokrok, amelyek a kő fejét ékesítették. De ott van még a befaragott mélyedés, amelybe a kőcsokrot ékelték. A kövek a korok stílusát mutatják: reneszánsz és barok kövek sorakoznak egymás mellé.

És milyen kövek vannak itt még? Itt van Ritter von Strahlburg sírköve is. Ez az egyetlen kő, amelyen latin betűket látok és latin feliratot. Hiszen Ritter von Strahlburg, ez a régi frankfurti patricius sohasem volt zsidó, a kő kopása alatt a latin szavak latin imádságot rejtegetnek. Hogyan került ez a másik világ vándora ebbe a temetőbe? A kő másik lapja elárulja a titkot. A tábla alatt nem Ritter von Strahlburg teteme nyugszik, hanem a gazdag Schiff-familia megalapítója. Ritter von Strahlburg valamelyik kolostor romjai alatt pihen, a követ, amelyet az idő vagy a háború rombolása eltaszított a csontok fölül, régi barátok sok más régi kövekkel eladták gazdag zsidóknak. A Ritter von Strahlburg köve így került a gazdag Schiff-hez, aki a kő másik lapjára odavésztette a héber betűket. És a Schiff-csontjai fölött örökös tábla így őrizi a másik világ vándorának: Ritter von Strahlburgnak emlékét is.

A temető jobb oldalán fal és szomorú fák árnyékában sűrű kövek halmaza. Kusza, zsufolt halom a temető sarkában. Kiserőm mondja: ez a mártírok sarka. Ahik itt pihennek, mind jámbor névtelenek, mártírhaltak, zsoldos és rabló tühök ontolták ki a vért, lebuktak házuk küszöbén házuk és hitük védelmében. És ezek a hősök most nyugt nyugszanak a temető komor sarkában. És míg járok itt a régi nyomokon és régi keservek szomorúsága

árad fel a földből, köveken és falakon nehéz sebeket látok. Mik verték ezeket a sebeket a falakba és mik zúzták szét a pihenő halott köveket? Ágyugolyók. A középkor nagy harcában a zsoldosok betörték ide a halottak közé, és innen védtek a város kapuját. Az elleaséges ágyuk bolyói pedig itt döngték a halottak birodalmát, akik pihenni jöttek nehéz évek szenvedései után. És amikor vad harag és vér szomjusága rontott neki a gettónak, akkor a hajlékuktól kiűzött zsidók ide menekültek, halottaik közé és fegyverrel és vérrel védelmezték itt az életüket.

Kergetnek a régi sebek és kergetnek a víziók, amelyek e fáradt alkotványon fellépnek a csontok közt. És ott állók magas és nemes kövek előtt. A köveket elborítják az emlékezés kis kövei és az emlékezés kis kövei alatt sok sok elszárgult, sokatázott levél. A kövek tövében elégett gyertyák kanóca és fagygy csappjai. Itt vagyok az írástudók halott világában. Ez a rabbinusok pihenőhelye. A diszes, nemes kő alatt nyugszik Frankfurt leghíresebb bölcse, a csodás tudású istenszolgá: Jesajah Benéd. Halálának évfordulóján hozzá zárandólnak minden földről a szomorúak, a szenvedők, a sorstólverték és elmondják az emlékezés imáját. Kikárad belőlük minden kívánczóság, minden panasz és amit szó el nem mond, ott van a levélben, amelyet odahelyeznek a nagy rabbi hamvai fölé hogy közvetítse az Égek urával. Itt nyugszik Horowitz rabbi és a város többi nagy írástudója.

Fáradtan járom végig az ösvénytelen halottak kerijét. A fal mellett még látok régi, zuzott köveket, amelyek az első zsidó temetőből kerültek ide. Az a temető egy évezreddel ezelőtt állott a hatalmas frankfurti dóm környékén, akkor akadtak rá, amikor a dómot építették. A kövek mellett lustán pihen egy ház-üzös. A pallérok és kőműveslegények, akik a zsinagóga falát meszelik, munkautáni pihenőre rshavernek a magas zöld pázsitra, amely alatt régi emberek és régi idők hamvadnak...

Sas László

Hétszáz pogrom

Borzalmas statisztika Denikin és Petljura vérengzéseiről. A szovjetkormány segíti a pogromáldozatokat

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Varsó, jul. 12.

A szovjetkormány, amely eddig nem sokat törődött az ötmilliónyi orosz zsidósággal, legutóbb olyan rendeletet adott ki, amely azt mutatja, hogy revizió alá vette a zsidó politikáját is. Ebben a rendeletben az inségeseknek eddig megállapított különféle kategóriáit kibővíti, megállapítván, hogy a pogrom áldozatainak azok közé az inségesek közé tartoznak, akik az állam részéről különös támogatást érdemelnek. A kormány egyúttal utasította a kerületi szovjeteket, hogy írják össze a pogromáldozatokat, illetve terjesszenek elébe kimerítő jelentést a zsidók ellen elkövetett atrocitásokról. A pogrom-statisztika már nagyjából elkészült. Borzalmasabb statisztikát még nem olvastak áll:mférfiak, akik milliók életéért felelnek a saját lelkiismeretük és a világ itélőszéke előtt.

A szovjet lapjai is közlik a kimutatást, ami arra vall, hogy a szovjet nem azonosítja magát a Denikinek, Kolcsákok és más banda-vezérek emberirtó politikájával. A szörnyű leleplezésnek hivatalosan hitelesített adataiból a következőket közölik:

Legtöbbet Ukrajna szenvedett a pogromoktól. A pogromok legnagyobb részét rablóbandák rendezték.

Ötszázkilenc pogrom szárad a lelkükön. A rablóbandák után Denikin hadserege ontotta el a

legtöbb zsidóért Denikin kilencvenhárom zsidómészárlással írta be nevét Oroszország véres történetébe. Petljura ötvennégy pogromért felelős és a lengyelek harmincnyolcért.

A lengyelek által rendezett pogromok alatt legtöbbet a minszki és a koveli gubernák zsidósága szenvedett. Magában

a minszki kormányzásban 115.000-re, a koveli kormányzás tizenegy városában pedig hatvanezerre rug a pogromáldozatok száma.

Hogy milyen arányuk voltak a pogromok és milyen kegyetlenséggel dolgoztak a banda-vezérek, kiderül a mazzri hatóság jelentéséből, amelyet a zsidó kikutató-bizottság adatai is megerősítenek.

Mazirnak 11 000 zsidó lakossága volt. Mind a tizenegyzet kirabolták és a városból kikergettek, harminckettőt agyonlőttek, háromezáz asszonyt meggyaláztak. Még áldott állapotban levő asszonyokat és gyermeküket sem kímélték.

Petrikovban 2200 zsidó lakott. Egytől-egyig kirabolták őket. Negyvenöt zsidót megöltek, száz asszonyt megbecsületlenítettek.

Nem csak a városokat, de még a híres zsidó farmokat sem kímélték a rablógyilkosok.

A Redka nevű zsidó kolónián harminc mintaszerűen berendezett

farmban dolgoztak a zsidó fölmivesek. A farmokat elpusztították. A házakat felgyújtották, aztán ledöntötték. A termést, az élőfőszágot, a mezőgazdasági gépeket elrabolták. Három telepet meggyilkoltak.

A Tseremisl nevű kolónia nyolc zsidó kolóniája hasonló sorára jutott. Itt csak két telepet öltek meg. Ötvennégyet nyomorékká vertek.

A szovjet által kirendelt segítő-bizottság már megkezdte működését és nem csak pénzt, de élelmiszereket, munkaszerszámokat és gazdasági gépeket is szétoszt a pogrom áldozatai között. (*)

SPORT

Labdarugás

Elmarad a Haggibbor brassói mérkőzése. A július 23-ára kitűzött Brasovia-Haggibbor barátságos mérkőzés utóbbi lemondása folytán elmarad. A komaríki vasúti katasztrófa következtében ugyanis olyan nehézkes lett Kolozs-ár és Brassó között a vasúti összeköttetés, hogy a Haggibbor veretősége nem tettehette kockára a játékosok testi kondícióját a hosszú és fárasztó utazás miatt és a mérkőzést lemondani kényszerült.

Istvánffy János és Maksai Géza a Victoria játékosai az egyesület vezetőségével felmerült ellentétük hatására kiléptek klubjukból és Vulcanban telepedtek le, ahol a VSC színeiben fognak játszani. Sportkörökben különösnek tartják, hogy Istvánffynak, akit a Victoria kizárt tagjai sorából, a zsilvölgyi sportegyesület alkalmat nyújt a sportlásra.

Futballtilalom a KKASE ban. A KKASE kétéhetes futballtilalmat rendelt el aktív játékosai részére. A megérőltető bajnoki szezon és városközi válogatott mérkőzések után igen helyes volt a KKASE vezetőségének elhatározása. A legtöbb kolozsvári csapatban a fáradtság és letörtség kétségtelen nyomai mutathoznak és egész célszerű volna, ha maga a Szövetség rendelné el a nyári pihenőt.

KAC-MMTE bajnoki mérkőzés. A pálya alkalmatlansága címén megsemmisített KAC-MMTE bajnoki mérkőzést a kolozsvári szövetség — miat ismeretes — megsemmisítette és újból való lejátszását rendelte el. Az új mérkőzés július 23-án Marosvásárhelyt körül eldöntésre.

„Vidéki Sport“, Arad sportújsága új kezébe került. A lap tulajdonjogát Reismann Samu aradi nyomdatulajdonos szerezte meg és felelős szerkesztővé Mittermayer Ödönt, a kitűnő elméleti és gyakorlati sportemert szerződtette. Az új kezébe került „Vidéki Sport“ legutóbbi száma már élénken bizonyítja, hogy a személyi váltások minden tekintetben előnyére válnak az aradi szaklapnak.

Arad válogatott csapata július hó 23-án Petrozsaenyben játszta első mérkőzését a Zsilvölgy válogatottjai ellen.

Uj MLSz bíró Kolozsvárt. Vigh János dr., I. fokú MLSz bíró állandó tartózkodásra Kolozsvárt telepedett le. Személylén értékes erővel gyarapodott a kolozsvári futballbírói kar.

Atlétika

Az osztrák atlétikai bajnokságok. Bécsből jelentik: Az Osztrák Atlétikai Szövetség rendezésében július 15-én és 16-án lefolyt atlétikai bajnokságok a szeles időben és felzott pályán gyenge eredménnyel végződtek. Az alább közölt részletes eredmények érdekes összehasonlításra adnak alkalmat a tomesvári romániai bajnoki eredményekkel.

Július 15-iki eredmények: 110 m. gátfutás: 1. Weilhalm (WAC) 16.2 mp. — 200 m. síkfutás: 1. Laderer (WAC) 22.8 mp. Jó idő. — 5000 m. gyaloglás: 1. Kühnel (Rapid) 24 p. 30.5 mp. — Diszkoszvetés: 1. Klambauer (Rendőrs. SC) 38 m. — Távolugrás: 1. Egger (WAC) 705 cm. Kitűnő eredmény. — Rudugrás: 1. Haselsteiner (WAC) 328 cm. — 1500 m. síkfutás: 1. Friebe (Graz) 4 perc 19.5 mp. —

Olympiai staféta: 1. WAC 3 p. 82 mp. — Hölgybajnokságok: 300 m. síkfutás: 1. Lahr 47.9 mp. — Magasugrás: 1. Berber 128 cm. — Salydobás: 1. Pivetz 7 m. 15 cm. — 4 x 100 m. hölgy-staféta: 1. Danubia 57.5 mp.

Julius 16 iki eredmények: 100 m. síkfutás: 1. Scheidl 11.4 mp. 2. Lederer (WAC), 3. Burger (WAC). — Salydobás férfiak részére: 1. Volkmar (Graz) 11.56 m. — 800 m. síkfutás: 1. Friebe (Graz) 2 p 05 mp 4 méterrel nyerve. 2. Fried (WAC), 3. Schen (Hakoah). — 400 m síkfutás: 1. Lederer (WAC) 53 mp. 2. Sivatonek (WAC), 3. Kauba (Rapid). — 5000 m futás: 1. Haidegger (WAF) 16 p 15 mp. 2. Franz (Herih) 61 p 33 mp. 3. Mayer (Graz). — Gerelyvetés: 1. Gross (WAC) 47.55 m. 2. Simotta (Vienna) 42.78 m. 3. Volkmar (GAC) 40.52 — Magasugrás: 1. Hasletoiner (WAC) 176 cm. 2. Egzer (WAC) 170 cm. 3. Volkmar (GAC) 167 cm. — 4 x 100 staféta: 1. WAC I. 45 mp. 2. WAC II, 3. Hakoah. — Gerelyvetés: 1. Gross

(WAC), 2. Mayer (Graz). Hölgybajnokságok: 100 m síkfutás: 1. Hirschrich (Danubia) 14.4 mp. 2. Hestera (Stokeran). — Diszkoszvetés: 1. Hostera (Stokeran). — Távolugrás: 1. Wallner (Danubia) 4.60 m. 2. Soker (Danubia) 4.15 m.

Tennisz

Arad teniszbajnokságai. Aradról jelentik: Julius 14. és 16. 16. között kerültek eldöntésre Arad város teniszbajnokságai az aradi Korcsolyázó Egyesület rendezésében. A versenyek a következő eredményekkel véződtek: Férfi egyes. 1. dr. Lupu, 2. Káldori (TAC) aki az első szett (6:0) után Lupuval szemben feladta a versenyt. Női egyes. 1. dr. Széllás, 2. Obetkán. Férfi páros. 1. Litsek Deutsch-pár, 2. báró Bohus-Széllás pár. Vegyes páros. 1. Káldori Lampelné-pár, 2. báró Bohus-Széllás-pár. A női ifjúsági versenyt Fiedler Márta (AKE), a férfi ifjúsági Kovács (TAC), az aradiak handikap versenyei László Andor (ATE) nyerte.

KÖZGAZDASÁG

Az SHS megszegi a Duna-egyezményt

Jugoszlávián át csak külön engedéllyel mehetnek keresztül a hajók

Az Új Kelet tudósítójától

A Pozsonyban székelő központi Duna-bizottság, valamint a nemzetközi Duna-bizottság Bukarestbe egybehívott tanácskozásai részletesen kidolgozták a duna hajózás szabadságára vonatkozó szabályrendeletet a duna ut teljes nemzetközisége alapján. A tanácskozásokról annakidején részletesen beszámoltunk, most pedig közöljük a duna hajózás szabályozására vonatkozó egyes főbb pontjait.

A szabályzat általában kimondja a duna hajózás teljes szabadságát, a Duna egész hajózható részén Utmtól a Fekete-tengerig.

A nemzetközivé tett Duna-utazás a tranzitú- és személyforgalom teljesen szabad, akár közvelelő, akár átrakás útján a különböző kikötőkben. A tranzitforgalomban továbbított áruért egyetlen duna állam sem számíthat fel vámtételeket. Ha az áru a Duna olyan részén hajózik át, amelynek mindkét partja egyazon állam területén van, a szállítmányokat le lehet szállítani, illetve lepelesen, sőt a vámtisztviselők felügyelete alá lehet helyezni.

Az állam, amelynek területén az árut keresztülviszik, nyilatkozatot kérhet a hajó kapitányától vagy a szállítmány vezetőjétől, amellyel bizonyítják, szállítmányok vagy szemolyan árut, amelynek importálása az illető államba tilos, vagy amelynek értékesítése vagy szállítására vonatkozólag a tranzit államban más rendelkezések vannak érvényben. Az ilyen áruk jegyzékét közölni fogják a nemzetközi bizottsággal tájékoztató eséljából.

Bukaresti kereskedőkörökben nagy feltűnést, sőt megütközést keltett, hogy

a nemzetközileg elfogadott szabályrendelet ellenére a jugoszláv állam, amely szintén résztvett a tanácskozásokon és hozzájárult a megállapodásokhoz, bizonyos megszorításokat alkalmaz.

Az SHS királyság kormánya rendeletet adott ki, hogy a Duna szeptember területén csak a belgrádi kormány elzetes engedélyével lehet át-hajózni. Csak természetesen, hogy eme engedély megszerzése, amely a Dardanellák áthajózására szükséges en-

gedélyekre emlékeztet, sok utánjárás kell, idővesztéssel és lényeges anyagi áldozatokkal jár. A duna hajózásban érdekelt román vállalatok a román kormányhoz fordultak, járjon közben ügyben Belgrádban. A kormány megígérte, hogy sürgősen interveniálni fog és ha a rendelet teljes felfüggesztését nem is tudja elérni, reméli, hogy közös megegyezés és engedmények alapján módosítani fogják.

A román kormány azt ajánlta Jugoszláviának, függesse fel a román hajókra vonatkozó leg gátáló intézkedését és közölje, milyen feltételek mellett teszi ezt meg.

Mindenesetre érthetetlen a jugoszláv kormány eljárása, amely már megkötött egyezményeket tesz illuzóriussá. A nemzetközi Duna bizottság pozsonyi központja hírszerint már megtette a lépéseket a duna egyezmény érvényének megvédésére.

Belföld

(x) Az iparkamarák 8. évi országos kongresszusa. A román kereskedelmi és iparkamarák bukaresti kongresszusán, mint ismeretes, elhatározták, hogy a kereskedelmi és iparkamarák ősszel újabb kongresszusra ülnek össze. A kongresszus elölkészítő bizottság úgy határozott, hogy a kongresszus helye Konstancia lesz és szeptember huszonegyedik, huszoneket és harmincadikán tartják meg. A rendezés munkáit a konstanciai kamara végzi, amely már megállapította a különböző előadók névsorát és az előadási anyagot is. A konstanciai kamara főtitkára „A kereskedelem szabadságáról és az állami-intervenció kiküszöböléséről az iparban és kereskedelemben” fog előadást tartani.

(x) Korpát lehet exportálni. Az új terméskiviteli rendelet téves értelmezése folytán egyes vámhivatalok a korpá kivitelét nem engedélyezték azzal az indoklással, hogy a korpá is a buza egyik terméke. A korpát azonban más kiviteli rendelkezések szerint kell elbíralni és ezért a kereskedelemügyi minisztérium értesítette a vámhivatalokat, hogy a korpá kivitele továbbra is szabad a vagonként négyezer lei kommissziós díj lefizetése és a kontingentálási kvóta leadása után.

(x) Új vasuti összeköttetés Csehszlovákiával. Bukarestből írják: Tekintettel a Ploesti-Predeal között megzakadt vasuti összeköttetésre, a CFR. vasut igazgatósága elrendelte, hogy a ki-

lences számú gyorsvonat, amely Bukarestből déli egy órákor indul, más állomáson haladjon keresztül. A kilenc számú bukaresti gyors ilyenformán Riu-Vadului és Halmin keresztül fut be Csehszlovákiába. Ezzel kapcsolatban az utazási díjtételeket megváltoztatták, illetve az eddigi díjához pótléteket állapítottak meg. És pedig: Bukarest-Riu-Vadului-Halmi a) gyorsvonat elsőosztály nyolcvannyalé lei, második osztály ötvenöt. Podgyász tiz kilogrammként három lei, b) személyvonat, elsőosztály hatven lei, második osztály negyvenhárom lei, harmadik osztály huszonehárom lei. Podgyász tiz kilogrammjáért ugyancsak három lei. Ploesti-Riu-Vadului kereszttül Halmiig: a) gyorsvonat elsőosztály százhatvenhárom, második osztály száz lei, b) személyvonat első osztály száznegyvenöt, második osztály nyolcvan, harmadik osztály negyven lei. Podgyász tiz kilogrammjáért hat lei hatvan bani. Ezeket a pótléteket az induláshor kell fizetni és a Csehszlovákiából jövő utasokra is kitételek.

(x) Kolozsvári textiliparák. Molino 33-35 lei, kreton 20-36, zepír 34-60, hosszuzug I r. mélységi 120, II. r. mélységi 75 lei, chiffon 35-45, Tella class vászon 32-40 lei, elott 140 cm. széles 100-140 lei, gyapjú serge 145-160 lei, inlett 35-45, granadin sima 85-90, mistás svájci 130, phantasia áru 500 lei méterenként.

A kolozsvári textilpiacon az árak az utolsó három hónap alatt 25-30 százalékos emelkedést mutatnak.

(x) Anketé a védjegyek ügyében. Az ipar és kereskedelemügyi minisztérium kezdeményezésére Erdély, Bukovina és Besarabia kereskedelmi kamaráinak megbízottai anketót tartottak a kereskedelemügyi minisztérium vezérigazgatóságánál a gyári védjegyek megvédése ügyében. A tanácskozás során megállapították, hogy milyen módon lehet legjobban megvédeni egyrészt magát a kereskedelmet, másrészt a gyári védjegyeket, tekintetbe véve az ország-részek és országok kereskedelmi szokásait, ahonnan származnak. Végleges megállapodásra még nem jutottak, de előrelátható, hogy a védjegyek és címkek engedélyezésének eddigi rendszerét meg fogják tartani, de azzal a kötelezettséggel, hogy a magyarító szöveget román nyelven kell alkalmazni. E rendelkezés alól csak azok az árak vótatnak ki, amelyeket hivatalra szánt a romániai kereskedelem és amelyeknek címkeit annak az országok a nyelvén szövegezik, ahová az árutat irányítják, de minden körülmények között rajta kell a címkeken és védjegyeken lenni a román állam védjegyeinek is.

Román gabona a Csehországhoz csatolt román falvaknak Bukarestből táviratozzák: A cseh román határkiigazításnál Csehországnak juttatott Álsó, Felső- és Középsza románok lakta községek memorandummal fordultak a román kormányhoz, engedjék meg nekik, hogy gabonaszükségleteiket román területen szerzhessék be. A tegnapi minisztertanács foglalkozott a csehországi románok kérésével és 121 vagon kukorica és 8 vagon liszt exportálását engedélyezett szükségleteik fedezésére.

Külföld

(x) Százmillió frank kölcsönt ad Franciaország Romániának. Párisból jelentik: Poincaré miniszterelnök mint külügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg törvényjavaslatot nyújtott be a kamarába, amely felhatalmazza a francia kormányt, hogy Románia részére százmillió francia frank kölcsönt nyújtson. A javaslatot a kamara az 6. zi ülészen fogja letárgyalni.

(x) Az antant államok valuta-kiégénylítése. Hirt adunk arról, hogy a belgrádi királyi esküvő alkal-mával a kisantant diplomatái új konferencia megtartását határozták

el Prágában és hogy ezzel kapcsolatban a jugoszláv pénzügyminiszter pénzügyi konferencia tervét vetette fel, amelyen a kisantant államok valutáinak kiegyenlítése módjáról tárgyaljanak. A Havas ügynökség most Belgrádból azt jelenti, hogy a prágai konferenciával párhuzamosan meg-tartandó pénzügyi konferencia megtartása befejezett tény és annak idő-pontját is megállapították. A prágai pénzügyi konferenciát szeptember-husz és huszonegyedik között tartják meg a kisantant államok összes pénzügyminisztereinek részvételével.

(x) Az idei magyar termés. Budapestről jelentik: A Statisztikai Hivatal adatai szerint az évben Magyarország területén a hozavetés területe 2 007,373 kat. hold. Ezen a területen holdanként átlag 5.84 q. vagyis összesen mintegy 11,732,800 métermáza búzatermés remélhető. A legutóbbi (június 28.) köz-zétett jelentés szerint kat. holdanként 6.20 q. vagyis össz sen 12,452,000 mé-tormáza hozavetést reméltek. A múlt évben a learatásra került területen összesen 14,346,944 métermáza búza termett. A roza aratását legutóbb helyen befejezték. Összesen mintegy 5,000,000 métermáza rozstermés várható. A múlt évben learatolt területen összesen 5,887,187 métermáza roza termett.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Uj műsor a kerti kabaréban. Uj műsora lesz ma este a magyar színház kerti kabaré-jának. Bemutatóra többek között Karinthy Frigyes két eddig még Kolozsvárt nem látott boházata, a budapesti kabarészezon ezidétáslágeré: Visszakérem az iskolapénzt és Nem tudom a nevét, továbbá Berky Lillivel a két főszerepben: A kártyás és Petőfi zenésiet költeménye: Falu végén kurtá kosma Nagyszerű alakításra nyílik alkalmá Nagy Gyulának Zilahy Lajos künő parasztkomédiájában, az ökor-ben. Az új műsor legnehezebb feladata Gózon Gyulának jutott, aki egy este négy különféle szerepben csillogtat-hatja kifogyhatatlan humorát. Külön szenzá-ciója lesz az új műsornak Berky Lili, Szűcs Nelli, Gózon Gyula, Isó Miklós, Fellő Ervin új magánélményekkel, amelyek nagyban emel-tik fogják az amúgy is kiváló műsort. Péntek-re s a rákövetkező napokra jegyeket előre lehet váltani a magyar színház pénztáránál délután 9-től 1 óráig és este 7 óráig.

Mesedélután a Szinkörben. Szombadélután félhárom órai kezdettel nagyzeri műsoru mesedélután lesz a Szinkörben, mérsékelt helyárakkal. Jegyek válthatók a színház pénztáránál.

Feladás szerkesztő DR. MARTON ERNŐ. Kiadó: RADIMA nyomda és kiadóvállalat Rt. Szerkesztőségi telefonszám 977.

Fürdőközség figyelmébe! Megnyílt 1922. július 15-én Bizusa (Büdöspataka) fürdő Orth. köser életterme.

WINTER A. és Társa Rt. első szegedi mechanikai kefégyár lerakata és képvis-elete Nagyrománia részére: Haas Józsefnél Brassó, Kapu-utca 12. Mindenféle keféárak, ecsetek és meszelők kizárólagos nagybani eladása! 4242-1

GANZ villamosági részvénrtársaság díszemvezetősége: Pista M. Vitezzul Széchenyi-tér 41. Sz. (Széki-palota.) Elvállal elektromos világítást- és erőát-vitelt berendezéseket. Izzólámpák, ily-lámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költésévetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1920

Ha gyorsan kiszolgált, jó tűzifát akar, forduljon Frenkel-fatelepehez (volt Janovits és Tsa) Strada Apolloniaris (Buzagyár-u.) 12. Telefon 2-90, 4-11, 2-14.

A 35 család izr. hitközség az közö metzéli áll-tés megegyezés szokásos melléj-nal elfogialható. Iottnak térítettik

4238-1

Refé, mesz Legalább 40%-ot ban minden kor- szükségletét. St

Zsá Z 1874

Munka Szed virág és növé

Magas árak „RÓ nagydrogu rt. Cluj, Str. Lloyd 201

Szaru- és csont

Hirdessen

ATUT a külf legszol Fo

Cluj, az ben. Ideg eladása, f kölcsönök a legmag Telefon

Sz CS

„Kac

Valutapiac július 20-án

TÖZSDÉK	Lei	osch kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	oszt. kor.	magy. kor.	font startl.	dinár	leva	lengy. márká	dollár	holl. forint	török font	eset. kor.
Bukaresti valuta deviza																
Bécs .... valuta deviza		83750	7850	3235	7250	1750		2375	16830	11025		693	37750			
Prága .... valuta deviza			935	379	871		1125	33250	20018			12	4448			
Berlin .... valuta deviza		1117		4155	9400	2270	130	2775	22				490			
Zürich .... valuta deviza		118750	97				2375	175	3850		15250	9	52175			
Paris .... valuta deviza		745		242			5520		5239				1183			
Budapesti valuta deviza		810	3230	279			1135	273	6559	370				1445		

Pályázat.
A 35 családból álló szaniszlói aut. orth. izr. hitközség az üresedésben levő előimád. közö. metszeli állásra pályázatot hirdet. Fizes. megegyezés szerint, természetbeni lakás, szokásos mellékjövdelemmel. Az állás azonnal elfoglalható. Uttköltség csak a megválasztottnak ferítették meg.
Böhm Ignác, gondnok.

Kéte. meszelő és ecsetgyár!
Legalább 40%-ot takarít meg behozatali vám-ban minden kereskedő, ha nálam szerzi be szükségletét. **Stern S. Endre**, Oradea-Mare. (Nagyvárad). 1850

Zsák HAVAS DEZSO
Timisoara
Zsinég
1874
Ponyva

Munkanélküliek!
Szedjenek hársfa-virágot, szikfü-teát és más gyógy-növényeket
Magas árat fizet érte a
„RÓZSA“
nagydrogueria és vegyszeti gyár
rt. Cluj, Str. Londrei (Hosszu-s.) 21
Lloyd 201 1329

Szaru- és csontáru gyár Rt. Cluj 1310

Hirdessen az UJ KELET-ben!

ATUTALÁSOKAT!
A külföld bármely részére legszolidabbban eszközölés
Forgalmi Bank Rt.
Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombard-kölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak.
Telefon 1-69 és 7-25.

Engros. Olcsó bevásárlási forrásrövid, bazár, galanterie cikkekben
Feiner Testvérek, Cluj, Unió-u. 11.
Bent az udvarban. 1303

U hitelesített palac-
V E kók és poharak,
E G függő és fali
lámpák
raktárról azonnal megrendelhetők
Ausländer Testvérek
Cluj-Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9-54.
En-gros! En-detail!

UJ KELET
Zsidó ifjusági folyóirat
Előfizetési ár egy évre 80 lei
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Kereskedők és viszontelárusítók figyelmébe!
2 vagon olasz céma érkezett, garantált! 400 yardos la. márkák.
Szállítunk legolcsóbb napl. árban postai exétküldéssel.
Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare, Piata Uniril 12. — Telefon 211.

PROGRESS
Rövidáru nagykereskedés
Oradea-Mare Nagypiac 5. Telefon 455.
Kereskedők legolcsóbb bevásárlási forrása

Engros eladás!
1342
Rövid, norinbergi, galanterie és papírárúk
külföldről raktárra érkeztek
Simplon-áruház
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 25. sz. Főpostával szemben.
Engros eladás!

KÖZPONTI NŐLGYŐRŐRÉSZ ÉS MANIKÜR SZALON
Cal. Reg. Ferd. 13. (udvarban)
Hajfestés, hajmunka, fejmosás, ondulálás, fésülés legmodernebb, legjobb kivitelben. Haját veszek!
PÉTERFI JULISKA

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR
CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon interurban 2-13.
Sürgőnycim: JUVAERE Cluj.
Ékszerárugyár és nagykereskedés.

Vesz:
legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.
Gyárt és elad:
mindennemű ékszerárúkat.
Vállal:
mindennemű briliáns munkákat, javításokat és alakításokat.
Vésnöki műterem.
Fogászati arany és forrasztó.
Arany és ezüst huzalok és lemezek.
Csak viszonteladók részére!

Uj ékszerüzlet! **Uj ékszerüzlet!**
Órák Arany
Ékszerek Ezüst
Mindennemű Ujdonságok
Ajándéktárgyak
legolcsóbb bevásárlási helye
H. S. Braunfeld
Fenyő és Braunfeld
cég volt belfelügyének modern ékszerüzlete
Cluj, Piata Unireii 15. (v. Dobófele helyiség). — Telefon 6-43.

„Barzel“
Fierarie - vasüzlet
CLUJ — KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

Gyári telefon 596. Üzleti telefon 515.
LEBEDA S. A.
Első romániai villanyerőre berendezett ágneműgyár.
Készítünk:
Paplanokat: vatta, gyapju és pihe töltelékkel, a legolcsóbb kivitelű a legfinomabb kivitelig. Továbbá **matracokat, párnákat** és mindennemű ágneműket.
Vállalunk:
kórházi, közintézeti, valamint szállodai felszerelések szállítását továbbá mindennemű átalakításokat. Villanyerőre berendezett tollfosztó gépeinkön bármily mennyiségű tollfosztást, tisztítást.
Veszünk:
minden mennyiségben lőszört, disznószört, kecskeszört, gyapjút és tollat. Mintát ár megjelöléssel (ab clujt állomás) kérünk küldeni
Eladunk:
mindennemű tisztított és szortírozott tollféléket nagyban és kicsinyben.
Eredeti gyári árak!!!
Gyár: Cluj-Kolozsvár, Strada Jasilor (volt Nagyszamos-u. 14. sz.), interurban telefon 596.
Uzlet: Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca 10. sz.) telefon 515.

Szép, izléses nyomtatványt csak az UJ KELET nyomdája készít
Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatványokat a legrövidebb idő alatt és a legjutányosabban szállítunk.
„Kadima“-nyomda és kiadóvállalat Rt. Cluj-Kolozsvár Str. Baron L. Pop 10. Telefon 879.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszeri közlés díja szavanként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóp — 10 lel. Teljes hirdetésre semminemű felvágó díjat nem számolunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani bérlegköltség fizetendő.

Erdőkezelő, ki a tölgy- és bükkfa termelésben, erdőbecslésben teljes jártassággal bír, szeptemberre állást keres. Cím a kiadóban. 4226-1

4 polgári végzett jó családból való fiukat tanulók gyanánt cipőgyárunkba felvesszünk. Renner-börgyár. 4252-1

Várad Páter közölje tartozkodási helyét a kiadóhivatalal. W. S. Kaufmann érdeklődik utána. 4246-1

Eladó **הרב רודולף** érdeklődni Rosenzweig Antalnál. Kolozsvár. 4244-1

Perfekt román és magyar helyesírást tudó leány elsejére állást keres. Cím a kiadóban. 4236-1

Veszek ócska férfiruhát jó árban. Minoritana 4. sz., hátul az udvarban. Jakab Adolf. 4251-1

Legelőnyösebb feltételek mellett a leggyorsabban, bel- és külföldre áttalálásokat a Banca Generala a Tarii Románesti, Cluj, Piata Unirii 11. esz-közül. Idegen pénzeket vesz és elad. Telefonszám 110. 4124-1

Bocskor, masórtala, felsőbőr és sziggyártóüzem allandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközöl. Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lel. Vagontételeinél 5 százalékos kedvezmény. **SÁMSON-BÖRGYÁR**

Gyufagyár-utca 1. Gyorsaru raktárral szemben. Telefon: Gyár 7-56, lakás 3-87. szám.

Comunitatea Iser. Orthodoxa Autonoma (comunitatea veche) Careii-Mari. — Autonom. Orthodox Izer. Hitközség (régii hitk.) Careii-Mari (Nagykároly).

Pályázat.

A careii-mari (Nagykároly) aut. orth. izr. hitközség (régii hitk.) Talmud Torája egy Melamedot keres, aki

מורה תוספות חומש ורש"י

képes tanítani és aki a magyar és német nyelvet bírja.

Lakáshány miatt nőfien vagy aki családja nélkül hajlandó jönni előnyben részesül. Fizetés megegyezik szerint.

Careii-Mari, (Nagykároly) 1922. jul. 19.

Schönfeld Lázár, főrabbi, elnök. 4247-1

Pályázat.

A székelyhídi orth. izr. hitközség elemi iskolájánál az 1924-23. tanévre egy tanítónői állás betöltendő.

Pályázóktól megkívánatik román, német és magyar nyelv tudás, valamint szigorú vállalkozási magaviselet.

Részletes ajánlatok, teljesen felszerelve, fizetés igény megjelölésével, alulírt elnökséghez küldendők.

Székelyhíd, 1922. VII. 18.

Weinberger Ámin, íksz. elnök. 4248-1

Az oradea-marei orthodox izraelita hitközség iskolaszéke.

327-1922.

Pályázati hirdetmény.

A nagyvárad orth. izr. hitközség polgári fiú és leány iskoláiban megüresedett héber nyelvi taniszékre a hitközség iskolaszéke pályázatot hirdet. Ez állás elnyerésért pályázhatnak megfelelő gyakorlatú bíró és szigorúan vallásos előéletű tanítványok, kik az élő héber nyelvet teljes korrektséggel beszélnek s a tanításhoz szükséges jártassággal, pedagógiai tudással is rendelkeznek. Javadalmazásuk a hitközség tanszemélyzetének fizetési szabályzatában megállapított összeg. Akik ez állást elnyernek öhajtatják, azok képesítési-kezt és családi állapotukat igazoló hiteles okmányokkal felszerelt és az iskolaszékhez címzett folyamodványaik alulírott elnökhöz-küldjék be.

Nagyvárad, 1922. július 17.

Biró Márk, íksz. igazgató. 4249-1 Fuchs Salamon, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A Piskolt-i izr. hitközség egy megüresedett metszői állásra pályázatot hirdet. Megkívánatik, hogy jó előimádkozó móhli és sochedebodek legyen valamint a rituális fűrdőt kezelje. Szükségeltetik, hogy három elismert orth. rabbitól kabolavál bíron és kora valamint családi állapota közlendő. Javadalmazása 1000 lel havonta, természetbeni lakás és mellékjöveldelmek.

Sichermann Sándor, íksz. elnök. 4289-1

A. E. G.

Robert Fischer & Jean Samuely
Bukarest, Calea Grivitei 3.

Telefon 57-11. Sürgőncim: Geadul az Allgemeine Elektrizitäts Gesellschaft Berlin, áruraktára

Szállítunk azonnal raktárról:

Dynamogépeket, elektromotorokat, mérő, kapcsoló, és biztosító készülékeket, árammérőket 110-220 voltig, „A. E. G. Nitra” fémszálas és félwattlámpákat, Normák szerinti szigetelt huzalokat, „Kuhlo” vezetékeket és rézburkolat, szigetelő csöveket, valamint az összes anyagokat 00000000 és kellékeket vilányos felszerelésekhez. 00000000

Rottmann Károly és Társai Rt.
Királyi udvari szállítók, Timisoara.

Rum- és likörgyár. Cognacfőzde
Gyümölcsiparunka termelés
Bor nagykereskedés
Szeszszabadraktár
Szeszdenaturálótételep

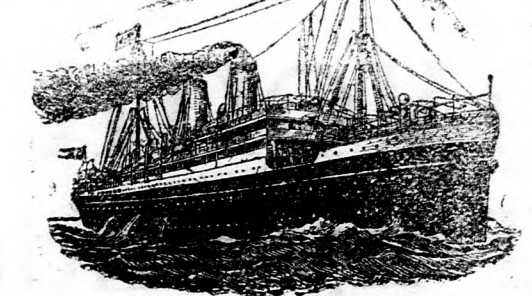
Utazó bőrpönd és fáska
legjobb minőségben kapható
Farmati bőrpöndösnél
Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 16.

„Kálnai”
Malomkögyár
Targu-Mures—Marosvásárhely
Gyárt legnagyobb teljesítményű, egy buza, mint tengeri örlésre alkalmas, francia rendszerű, rakott malomkővet. Minőségért garanzálók! 1367

בארטיק אמעריקאני לייניע

גענעראל פערטרעמונג פיר רומעניען
הויפטקאנטור: בוקארעסט, קאלעא וואקארעשט (נומ) 60.
סוקור סאלא: בוקארעסט, קאלעא גרוויצע (נומ) 141 (האטעל קאראנא)
טעלעגראמקאנטורעס: בארטיק לייניע בוקארעסט.
אויך פיליאלען אין גאנץ רומעניען.

עס ווירד דיע אלגעמינע אייגענשאפטן דארין געלעקט, אז אלע אמעריקאניע אידן, קאנאדאניע ווערען וואס וויללען צייטן נעמטן מוזען דערפארען אידן וך נישט לאזן אויף דער רייזע פלאנען, וואללען וך ניר צו אינער קאנטור ווערען.
אינערע טראנספארטען פון בוקארעסט ביז צום פארט „דאניצן” געהן אידן יעדעס ומשעינע טר צוויי מאנעט מיט דעם דירעקטערעס בוקארעסט-דאניצן אידן ווערען פון פערלעסליכען ערפארענע בעלישען געפירט.
פון האט ניר איינע איינציגע פאלשע טרענצע צו פאסערען פאר וועלכע דאס ווייניג קאסטעט ניר לעי 100.
אום האפען האבען דיע פאסאזשערע איינע זעהר גוטע בעהאנדלונג אייגענשיכטעס קאסט אויף קווארטיר.
פון דאניצן פארטס מאן דירעקט נאך אמעריקא אדער קאנאדע אויף אינערעם בעסטען ערסטקלאסס יגע שנעל דאספערן וואס האבען סעפארטע קאבינעט 3 קלאסעס אונד איינע כשרה קיכע פאר דען.
מיר ווענען פאם אמעריקאנישען קאנוואלמע בימיט דעם דור פוורען דער רעניסטרירונג בעפארל מעכטיגט ווארדען פאר דער וואמעט 23-1922. דער פאר ואלל וך יעדער וואס ווילל שנעל פארדען צו אונד ווערען, מיר וועללען אויסן און יעדער בעשעוונג נאנץ אומזאנסט בעהולפלדיך וין כרי ער ואלל יע אס ניכטען צו וויינע פערווארטען קומען קענען.

מיר ווענען פאם אמעריקאנישען קאנוואלמע בימיט דעם דור פוורען דער רעניסטרירונג בעפארל מעכטיגט ווארדען פאר דער וואמעט 23-1922. דער פאר ואלל וך יעדער וואס ווילל שנעל פארדען צו אונד ווערען, מיר וועללען אויסן און יעדער בעשעוונג נאנץ אומזאנסט בעהולפלדיך וין כרי ער ואלל יע אס ניכטען צו וויינע פערווארטען קומען קענען.

Gyümölcs-termelők figyelmébe!

Ujjonnan berendezett likörgyárunk részére párolás utján gyümölcsökből készítendő valódi likörök gyártása céljából veszünk:

- Meggyet, málnát, kajszinbaracot, őszibaracot, szedert, berkenyét, ribizskét, zöld diót és császárkörtét

Bognár és Szántó
Erdélyi Kereskedelmi Részvénytársaság, Cluj. 4255-1

Kássa Albert
Gép- és elektrotechnikai műszaki vállalata
Cluj, C. Victoriei 99.

Szegő Árpád, Brassó
Hosszu-utca

Rum-, cognac-, likörgyár
Borpinceszet
Telefon 220. 4226-1

Szállítunk prompt ab raktárunk:

Reichhold, Flügger & Böcking-féle kocsizománé és padló-lakkokat

Beck, Koller & Co-féle ecseteket

Schmincke-féle művészfestékeket

Eredeti német gyártmányu Ultramarint, falzöldet, föld és vegyifestékeket, kátrányt, karbonlineumot

Segesváry és Tsai
festéknagykereskedése
Cluj-Kolozsvár

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. E. L. Pop, — Brasaletica

Uj Kelet telefontársaság
Szerkesztőség
Kiadóhivatal
Nyomda
Héber osztály
Zs. N. Sz.

V. évfolyam,

A matrón

Egy életen át szórta szét azokat amelyeket a mag Nem tudta, hogy gott a művészi nagy messzeségekől hozott örök adta, akik most, ébredésének mag öklüket mutatják mes és mégis ha egy egész szemben és a és a megbántását Bernhard, a franc bolórejű nagyvár vanadk évében f találta magát: m embermilliók sorvátását. Sokára, Nyolevanadik é niuszt szolgálta, ragyogását ápol művész. Nem hogy a talenit hozta. Nem jutot nak a gazdag vil kiáradt, sőtét és maszó háttére szenvedés, — am való nagyságok nemzedékeken lobogott ki belől soha származása, lékei, apja és visszamenőleg so egyet tudott, hog benne, de nem hogy azt kiktől tudott, hogy sor kulturájú népe k és őt sándékoz ossiból. Azt hiit nem jutott eszébe Most eszébe most feltámadó jutott kezébe egy egyszerre megin kerakci, rátelep dás, belenyilalt sége és vele ro elfelejtett uj hor Csak egyetlen zsidó akarásról zsidó eszmények nyomtatott betü gen világok lelki szerkezetét világban, idegen esztendő után, megs leszámolá szántan megmor hogy tévüton já a maga világát geti a megsért Sarah Bernhard sza, nem sajnál folytatja ott, al hivatások hívje célok. Nyolevan a franc a kultur hány éve”, amel kozza az élet. zsidó géniusz ál felébredett és á kábulhat bele Nyolevanéves k vedések kintó készül: ameri uj világ városa nemhanyalló m csak látszólag mélységes érzés ban őszinte és francia szavak zikája alatt forró érzései fo eokzeirei, akik akarják majd